

Transilvania, Bucovina, până și Basarabia! România Mare! (Regina Maria)

TEZAU

Foaie a Bibliotecii Academiei Române

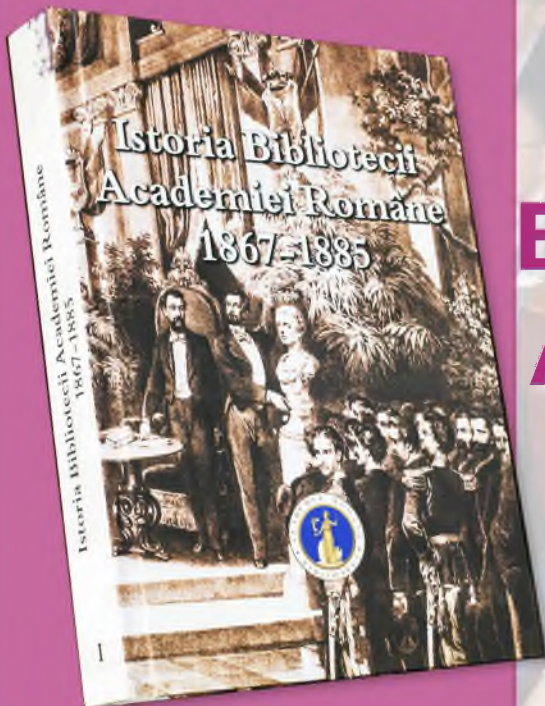

ANUL III, NR.10

OCTOMBRIE 2022

APARE LUNAR

LANSARE DE CARTE

ISTORIA BIBLIOTECII ACADEMIEI ROMÂNE 1867 - 1885

pag. 2-3

OSCAR OBEDEANU - UN PICTOR AL MOMENTULUI ISTORIC 1877 - 1878

pag. 12

CENTENARUL REGILOR ÎNTREGITORI DE ȚARĂ 1922 - 2022

EXPOZIȚIE ANIVERSARĂ

pag. 8-9

UN PĂMÂNT NUMIT ROMÂNIA - DE LA CĂSCIOARELE LA PUTNA

pag. 6-7

CENTENARUL ÎNCORONĂRII EVENIMENT FILATELIC

pag. 10-11

MARIE LAURENCIN ȘI AVANGARDA FRANCEZĂ

În primii ani ai secolului XX, Marie Laurencin a fost o figură importantă în avangarda pariziană. Membră atât al cercului lui Pablo Picasso, cât și al cubiștilor asociați cu Secția de Aur, precum Jean Metzinger, Albert Gleizes, Robert Delaunay, Henri le Fauconnier și Francis Picabia, expunând alături de ei la Salon des Indépendants (1910-1911), și Salon d'Automne (1911-1912), și Galeries Dalmau (1912) la prima expoziție cubistă din Spania. În 1907, Marie Laurencin are, pentru prima oară, o expoziție la „Salonul Independenților”. Este același an în care Picasso îi făcea cunoștință cu Guillaume Apollinaire. Din această întâlnire ia naștere o legătură atât de pasionată, pe cât de tumultuoasă, ce durează până în 1912. Menține legături profunde și benefice cu nenumărați scriitori, pe care îi ilustrează în lucrările

ei, Gide, Max Jacob, Saint-John Perse, Marcel Jouhandeau, Jean Paulhan, Lewis Carroll și mulți alții.

Devenită portretistă oficială în mijlocul mondenului feminin (Nicole Groult, Coco Chanel) al anilor 1920, Marie Laurencin se evidențiază, de asemenea, ca decoratoare a baletului Les Biches, al impresarului Serghei Diaghilev pe o muzică de Francis Poulenc (1924), apoi pentru Opera-Comique, Comédie Française și pentru Ballets de Roland Petit în cadrul Teatrului Champs-Élysées. Stilul său se caracterizează prin culori fluide și suave, o simplificare încrezătoare a compoziției, o predilecție pentru anumite forme feminine, alungite și grațioase, care îi vor permite să ocupe un loc privilegiat în inima Parisului munden.

Anca Gabriela Vitan

LANSARE DE CARTE - ISTORIA BIBLIOTECII

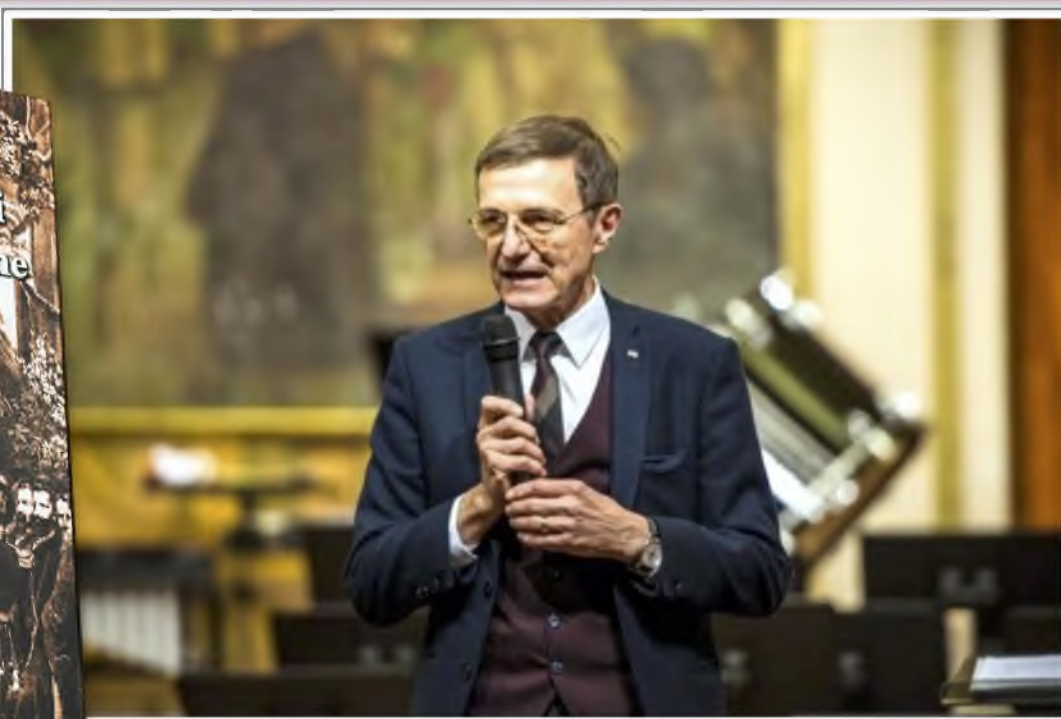
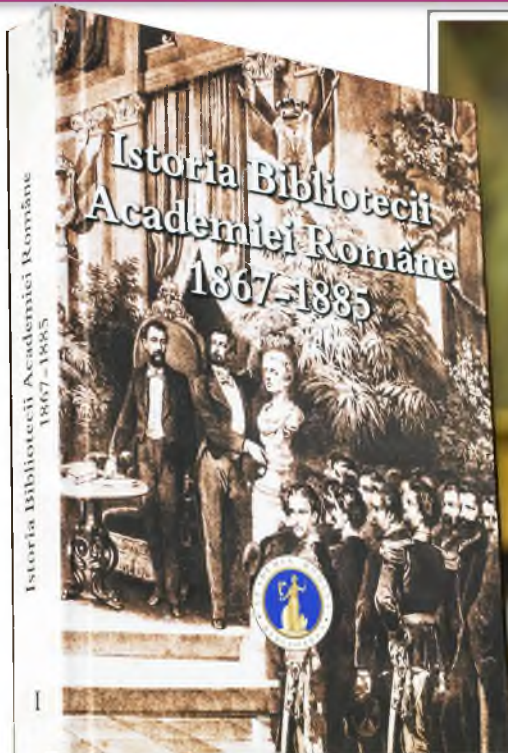
Trăim o sărbătoare astăzi în această venerabilă Aulă a unei clădiri care de curând a împlinit 125 de ani. O istorie a Bibliotecii Academiei Române, probabil în 10 volume, nu s-a mai scris până acum, deși proiecte foarte multe au fost și chiar încercări și este puțin probabil că se va scrie curând. De aceea, proiectul actual care prinde viață sub ochii noștri, prin întâiul volum, e o realizare remarcabilă și fără precedent întreprinsă sub direcția actualului director, profesorul Nicolae Noica, membru de onoare al Academiei Române.

Cum știți, Biblioteca Academiei Române a făcut primii pași în 1867. Nu înseamnă că a început să funcționeze de atunci, dar acela este socotit anul de naștere, la un an după fondarea Societății Literare, devenită ulterior Academia Română. Ea a avut de la început misiunea de a strânge la un loc, de a organiza și de a pune în valoare colecțiile naționale specifice, colecțiile de carte, dar până la urmă vom vedea că nu a fost vorba numai de carte, de a elabora și a edita bibliografia națională retrospectivă pentru toate tipurile de mărturii ale tiparului. Obiectivele și atribuțiile instituției s-au lărgit mereu în cei 155 de ani trecuți de la fondare. Astăzi, Biblioteca este cea mai importantă bibliotecă-tezaur, cea mai valoroasă bibliotecă de erudiție din România. Colecțiile sale au o structură enciclopedică, începând cu cele mai vechi texte în limba română, din secolul al XVI-lea încoace, și cu unele, tot mai vechi, în limbile de cancelarie și de cult care au împodobit mărturiile trecutului din spațiul românesc, slavona, latina, turco-osmana, araba, armeană, ebraică, maghiară și altele. Colecțiile speciale aflate în patrimoniul bibliotecii noastre îi asigură acesteia un loc unic între bibliotecile păstrătoare de asemenea mărturii din România. Dintre ele, colecția de manuscrise este cea mai bogată din țară, iar colecțiile Cabinetului de Ștampă, cele ale Cabinetului de Numismatică, ale Cabinetului de Muzică, ale Cabinetului de Hărți, sunt adevărate puncte de referință în domeniu. Nicio lucrare de istoria științelor, a disciplinelor propriuzise, individuale, și nicio lucrare de istoria culturii nu se poate realiza fără apelul la acest extraordinar așezământ.

Custozii de astăzi, în mare măsură și valorificatorii acestor piese de tezaur, sunt bibliotecarii, firește, majoritatea lor, cercetători în diferite domenii.

Dar mai sunt și marii cercetători, și cei mai mici, din țară și din străinătate, care nu ezită să frecventeze biblioteca.

Biblioteca este o instituție vie, organizatoare de conferințe, mai ales în ultimii ani, de când în fruntea ei se află domnul coleg Nicolae Noica. Dacă vă spun câteva nume ale celor care au precedat veți înțelege mai bine ce importanță s-a acordat acestui așezământ de-a lungul timpului. Ioan Bianu, al cărui bust a fost

așezat de curând, prin aceeași strădanie a directorului instituției, în curtea instituției și împodobește și înobilează locul, Radu Rosetti, Ioan Nistor, dintre cei vechi, Mircea Malița, Perpessicius sau Dimitrie Panaitescu, Tudor Vianu, Șerban Cioculescu, Victor Sahini, Gabriel Ștrempel, Dan Horia Mazilu. I-am pomenit numai pe cei care sunt la Domnul, dintre cei mai vechi și dintre cei mai noi.

Aceștia au fost cu toții distinși cărturari și membri marcanți ai Academiei Române și au păstrat, indiferent de vreme și de vremuri, misiunea principală a instituției. În această epocă de marasm și de incertitudine pentru cultură, pentru educație, pentru creația autentică și pentru acribie științifică, în acești ani de confuzie a valorilor și de reușite facile pentru carieriști, în acești ani în care se vorbește mai mult despre plagiat decât despre realizări, în acești ani în care cei învățați sunt dați la o parte ca să le ia locul, cum spuneam, carieriștii, Biblioteca Academiei rămâne un reper intelectual solid. Cultura înaltă, creația științifică, artele de referință contemporane nu se pot practica fără izvoare. Orice creator solid se întreabă: oare înaintea mea

ce a fost? ca să nu folosească uși deschise. Biblioteca oferă răspunsuri în acest sens, iar Istoria Bibliotecii Academiei vrea să răspundă dorinței savanților, intelectualilor, iubitorilor de cultură la aceste întrebări și să trezească gustul tinerilor pentru carte. Într-o perioadă în care vorbim despre analfabetism funcțional într-un procentaj de 40-45 la sută, într-o epocă în care nu vorbim despre analfabetismul propriu-zis. Sunt români care nu știu să citească. Deloc. Sunt români care abandonează școala la vârsta de 8-9 ani, și, înainte de a lucra la analfabetism funcțional, trebuie să lucrăm la analfabetism, să-i școlarizăm pe toți. Ajunsesem la 98 la sută grad de școlarizare. Acum avem 20 la sută abandon școlar și neșcolarizare, în țara lui Alexandru Ioan Cuza, care în 1864 făcea din România a IV-a țară din lume cu învățământ primar de 4 clase obligatoriu și gratuit.

De aceea, îngăduiți-mi să-i laud pe cei care au avut această inițiativă să lase ceva avușilor moștenire. Primul volum e o mărturie. Vă rog să vedeți cât de frumos arată! Într-un fond bun trebuie să fie și forma bună. Lumea va putea să

vadă astfel câtă efervescență spirituală cuprind aceste vechi bolți și cum s-a născut creșterea limbii românești, care au fost laboratoarele științei și cum s-a cumpătit arta, toate, spre a patriei cinstire. Cum se spunea odată, și nu le era rușine s-o spună, celor care o spuneau. Unii au fost membri ai acestui lăcaș. Biblioteca este, prin urmare, și o poartă a noastră deschisă către lume, o modalitate de a lega elitele intelectuale românești de marile curente culturale europene și universale, și este specificul nostru, de promovare a dialogului cărturăresc cu lumea.

De aceea, îngăduiți-mi să urez acestei întreprinderi îndeplinire grabnică, pentru că e numai începutul, primul volum, și să-l vedem pe domnul director inaugurând aici, în această sală, sau în amfiteatrul Bibliotecii, care e foarte frumos renovat tot de domnia sa, să vedem toate celelalte volume, care ar putea să fie multe, v-am spus, și care ar concura cu istoria oricărei biblioteci documentare importante de pe acest pământ.

Acad. Ioan-Aurel Pop
Președinte al Academiei Române

ACADEMIEI ROMÂNE 1867 - 1885

Cercetarea și cunoașterea propriei istorii reprezintă pentru orice instituție de prestigiu o datorie morală față de trecut și o necesitate pentru prezent și viitor. Din acest motiv, publicarea unei Istorii a Bibliotecii Academiei Române subliniază valoarea colecțiilor sale, pune în lumină, cu grație, eforturile celor care au lucrat în trecut și pe ale celor care le continuă munca în prezent, invitând, totodată, la cercetarea izvoarelor poporului român păstrate în colecțiile sale. [...]

Încă de dinainte de secularizarea bunurilor bisericești (1863), dar și după aceea, a avut loc transferul unor importante colecții de obiecte de cult, manuscrise și tipărituri în proprietatea instituțiilor Domniei, apoi a Statului român, între care și Biblioteca Academiei Române. Astfel, în 1836, peste opt mii de volume din Biblioteca Mitropoliei Țării Românești au fost preluate de Biblioteca Națională de la Sfântul Sava, devenită în 1864, Biblioteca Centrală a Statului, fondurile acesteia fiind transferate, în 1901, Bibliotecii Academiei Române. Îndată după Unirea Principatelor, realizată la 24 ianuarie 1859, au fost demarate campanii de identificare și preluare a bunurilor de patrimoniu (obiecte de cult, manuscrise și tipărituri) din bisericile și mănăstirile din țară. Astfel, în lunile mai și septembrie din anul 1861, Al. Odobescu raporta către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice preluarea (pentru Biblioteca Națională de la Sfântul Sava, transferată la Biblioteca Academiei în 1901) a unor importante colecții de carte manuscrisă și tipărită de la mănăstirile din județele Argeș, Vâlcea și Romanați, respectiv: Curtea de Argeș, Brâncoveni, Căluș, Cozia și Bistrița. Mai târziu, în anul 1885, Gr. Tocilescu, directorul Muzeului Național de Antichități și membru al Academiei Române, a întreprins o călătorie pe la mănăstirile și bisericile din întreaga țară de unde a adunat un impresionant fond de obiecte, inclusiv hrisoave, cărți și manuscrise care au intrat în colecția muzeului pe care îl conducea. În anul 1903, toate manuscrisele și tipăriturile muzeului au trecut în fondurile Bibliotecii Academiei Române. În anul 1868, ceea ce mai rămăsese din colecția bibliotecii Mitropoliei Țării Românești formată din alte mii de tipărituri și manuscrise prețioase a fost inclus în Biblioteca Seminarului Central din București, „dăruite” și acestea Bibliotecii Academiei Române, în iunie 1901, de Administrația Casei Bisericii. Să amintim că între cele câteva sute de manuscrise luate de la Seminarul Central se afla cunoscutul *Slujebnic* trilingv al Mitropolitului Ștefan I al Ungrovlahiei, caligrafiat și împodobit cu miniaturi la jumătatea secolului al XVII-lea, acesta fiind cel mai valoros manuscris românesc pe care îl posedă astăzi Biblioteca Academiei Române (păstrat la cota 1790). Între anii 1901-1904, Casa

Bisericii a predat Bibliotecii Academiei Române multe alte manuscrise și tipărituri ridicate din bibliotecile mănăstirilor: Bisericiani, Râșca, Dobrovăț, Vorona, Vărat, Câmpulung Muscel, Țigănești etc., în timp ce peste trei sute de manuscrise și alte câteva sute de tipărituri din bibliotecile mănăstirilor Cernica și Ghighiu au fost preluate în anul 1902, tot pentru colecțiile Bibliotecii Academiei Române. Un alt fapt semnificativ este acela că mulți slujitori ai sfintelor altare din România au răspuns pozitiv apelului lansat la 30 iunie 1898 de către Ioan Bianu, bibliotecarul Academiei Române, trimițând cărțile vechi pe care le aveau în posesie, contribuind astfel la realizarea monumentalei lucrări intitulate *Bibliografia Românească*

versuri tipărită la Unieș în 1673 de Sf. Ier. Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, *Evangelhia greco-română* (București, 1693), *Gramatica românească* scrisă de Radu Tempea, tipărită la Sibiu în 1797 și multe alte vechi cărți românești. După moartea Episcopului Dionisie Romano a intrat în colecția Bibliotecii Academiei Române și biblioteca acestuia, formată din sute de tipărituri românești și străine de mare valoare, alături de numeroase gramatici, dicționare și alte lucrări din diferite domenii, cărora li se adăugau 90 de manuscrise grecești, slave și orientale. [...]

Între cei care i-au urmat în faptă întâului donator al Bibliotecii Academiei Române s-a numărat Episcopul Romanului, Melchisedec

în anul 1888 și căreia el i-a dăruit, începând cu anul 1894, numeroase hrisoave domnești, sute de vechi manuscrise românești, grecești și slavone, mii de prețioase cărți românești și străine, hărți, stampe și portrete, întreaga donație însumând peste zece mii de piese.

Mai târziu, printre donatorii către Academia Română și biblioteca acesteia se vor număra Mitropolitul primat Atanasie Mironescu (†1931), care a dăruit o bogată colecție de condici mănăstirești și de hrisoave domnești, iar Mitropolitul Olteniei Nifon Criveanu (†1977) a donat Academiei Române, după război, în 1945, semnificative sume de bani pentru școlarizarea copiilor săraci. Să amintim și faptul că în anul 1902, Academia Română a cumpărat prețioasa colecție de manuscrise și

Veche.

După cum se cunoaște, primul donator al Bibliotecii Academiei Române a fost Episcopul bibliofil Dionisie Romano al Buzăului (1806-1873), autor a numeroase scrieri, editor, întemeietor de tipografie, de bibliotecă și de școli care avea în posesie o bogată bibliotecă. În data de 1 august 1867, când a avut loc ședința inaugurală a Societății Literare (Academice) Române, al cărei membru de onoare avea să devină, Episcopul Dionisie Romano a anunțat că donează pentru întemeierea bibliotecii acesteia, valoroasele cărți ale Căpitanului Constantin Cornescu Oltelnicianu pe care le cumpărase contra unei importante sume de bani.

Printre cele 73 de volume care au constituit obiectul donației se aflau: *Psaltirea slavo-română* tipărită de diaconul Coresi în 1577, *Pravila de la Govora* (1640), *Evangelhia învățătoare* (Govora, 1642), *Psaltirea de la Bălgrad* (1651), *Psaltirea în*

Ștefănescu (1832-1892). Cărturar de marcă, profesor, autor de lucrări istorice de mare importanță, vicepreședinte al Societății Academice Române (1882-1885), el a încredințat, în anul 1878, înaltului for cultural al țării, mai întâi, manuscrisele banului Vasile Vârnav, apoi prin testament, el a dăruit aceleiași prestigioase instituții: 1254 de cărți românești, 629 rusești, 69 slavone, 201 franceze, 39 latine, 104 grecești, 8 ebraice și 289 germane. Acestui fond de carte donat Academiei i s-a adăugat colecția sa de monede din aur, argint și aramă, grecești, bizantine, romane etc.

Din rândurile clerului Bisericii Ortodoxe Române, următorul mare donator către Biblioteca Academiei Române a fost Mitropolitul Moldovei Iosif Naniescu (1818-1902), trecut în rândurile sfinților în anul 2017. Acesta a fost un important sprijinitor al culturii românești și un donator foarte generos către Academia Română care l-a primit în rândurile ei ca membru de onoare,

vechi tipărituri românești a Episcopului Râmnicului, Ghenadie Enăceanu (†1898). [...]

Elaborarea și publicarea unei *Istории* a Bibliotecii Academiei Române, reprezintă o necesitate care reflectă în cuvinte și imagini istoria culturii, științei și spiritualității poporului român.

Felicităm pe Domnul prof. ing. Nicolae Noica, Directorul General al Bibliotecii Academiei Române, pentru această inițiativă, precum și pe toți membrii comisiei de elaborare a acestui prim volum tipărit în condiții grafice deosebite la Tipografia Cărilor Bisericești a Patriarhiei Române.

Ne rugăm Milostivului Dumnezeu să binecuvinteze și să ajute cu harul Său pe toți cei care au lucrat și lucrează în această instituție emblematică a culturii și științei românești spre binele României de ieri, de azi și de viitor.

† Daniel
Patriarhul Bisericii Ortodoxe
Române

ESTE O REALĂ BUCURIE INTELECTUALĂ

Este o reală bucurie intelectuală să vă vedem pe toți aici și lucrul este datorat, în foarte mare parte, cărții pe care a scos-o un colectiv remarcabil de oameni de carte, dar mai ales este datorată..., detest cultul personalității, am crescut în el în tinerețe, dar nu pot uneori să ocolesc laudele unei personalități, se datorează lui Nicolae Noica.

Cu Nicolae Noica, colegul nostru, Biroul Prezidiului are multe ciocniri, săptămânale, eu sunt vicepreședintele care răspunde de Bibliotecă, deci știu mai bine aceste lucruri. Dar, Nicolae Noica, în doi ani, a reușit să schițeze deja o epocă, care se va numi Epoca Noica de la Biblioteca Academiei.

De la bun început,...corespondența, relația cu presa, revista *Tezaur*, bustul lui Bianu, toate lucrările de construcție pe care le-a făcut și pe care le va mai face cu siguranță, și această carte, pe care Nicolae Noica a visat-o, nu știu dacă va avea, cum spunea președintele Academiei, zece volume, domnul Noica poate să spună ca va fi în zece volume, cred că vor fi mai puține, cu siguranță dacă vor avea încărcătura acestui prim volum, vor fi volume fără de care istoria culturii românești nu se va putea scrie. Deja, secolul al XIX-lea, perioada secolului al XIX-lea va avea nevoie de această carte apărută sub oblăduirea lui Nicolae Noica dar, și prin strădania celorlalți colegi. Doamnelor și domnilor, de fapt noi vorbim despre părinții fondatori ai României, ne gândim la partea politică, uneori aceiași sunt și părinți fondatori ai culturii românești. Și, cum spunea Mircea Eliade, dintr-un popor singurul lucru care rămâne este cultura.

Este sigur că acești părinți fondatori care sunt prezenți în acest volum ne veghează de undeva. Gândiți-vă doar la Ioan Bianu, 55 de ani în fruntea unei instituții. Așa ceva în România se întâmplă rar. Și ajung, o să vă fac o mărturisire, ajung la o împăcare pe care la bătrânețe am avut-o cu un mare înaintaș pe care nu l-am iubit deloc.

E vorba de cel mai longeviv secretar general al Academiei, Dimitrie Sturdza. Și nu-l iubeam pentru că încă din adolescență știam că-l trădase pe unul din idolii mei, pe

Alexandru Ioan Cuza, că-l urmărise cu vindicta sa pe un alt idol al meu, pe Alexandru Odobescu și, îl respinsese de la un premiu al Academiei, pe Caragiale. Era

adversarul său și mult iubitul meu Alexandru Odobescu, care în comisia bibliotecii, alături de alții, pune bazele biblioteconomiei românești, îl recomandă pe tânărul student Ioan Bianu și îi spune ce să facă. Același tânăr student pe care Ion Ghica, ambasador la Londra, îl invită să facă o vizită și să cunoască bibliotecile. Ce lume extraordinară! Același Odobescu care, nu știam acest lucru, știe ce făceau nemții în universități, că arătau diapozitive care la noi nu ajunseseră încă, și care dăruiește primele fotografii ale unor biserici din Bucovina, Bibliotecii Academiei. O să urmeze imediat, Alexandru Tzigara-Samurcaș, probabil în volumul al II-lea, Hașdeu, Ion Ghica și V. A. Urechia dicută despre o anumită piesă, Alexandru Asachi cu litografiile tatălui său, Nicolae Densușianu, cu primele fotografii ale unor frunzași ardeleni de la 1948, August Treboniu Laurian, cel care este la

originea donației Romanului, și alții. Domnul Noica visează și la participarea la o serie de licitații, știu că visați acest lucru, dar n-o să putem să rezolvăm.

Într-un număr viitor veți avea și donația Orghidan. Eu nu știu exact, și nici nu e treaba mea să știu, în seifurile colegului nostru, președintele guvernator al Băncii Naționale, câte lingouri se află. Dar lingourile noastre sunt aici, averea nației este aici și acest lucru e bine să se știe. Și ceea ce a făcut Nicolae Noica cu colaboratorii săi, amintesc pe Gabi Dumitrescu, pe Emanuel Petac, Cătălina Macovei, plus colaboratorii lor, este absolut remarcabil. Mulți nu sperau că va ieși acest volum, am fost printre sceptici, domnule Noica, și îmi fac autocritica.

Vă felicit și vă doresc succes pe mai departe.

Acad. Răzvan Theodorescu
Vicepreședinte al
Academiei Române

suficient ca să-mi creeze o imagine de tinerețe care nu era foarte bună. Din volumul acesta descoperi un Dimitrie Sturdza extraordinar, iubitor de cultură, iubitor de Academie, iubitor de Bibliotecă. Dimitrie Sturdza care dă toate manuscrisele, care, am văzut în cartea aceasta, listele făcute de el cu portretele de domni români și suverani străini, fără de care să înțelegem, Nicolae Iorga nu ar fi putut să scrie, după câteva decenii, Istoria românilor. Același Sturdza care dă o colecție impresionantă de monede, același Sturdza care, ca ministru de finanțe, face Academiei niște daruri din partea statului, pe care în mod normal statul ar trebui să le facă către cea mai mare instituție culturală. Un Dimitrie Sturdza extraordinar. Și alături, un loc al concordiei, Biblioteca, unde

ACEASTĂ CARTE ESTE POVEȘTEA UNUI MIRACOL

Acum câteva săptămâni, am avut bucuria să dezvelim în fața clădirii Bibliotecii Academiei Române bustul lui Ioan Bianu, spiritul tutelar al instituției noastre, conducătorul ei, vreme de 50 de ani. Este omagiul peren adus de generația noastră omului care a gândit și modelat biblioteca în modernitate, a adus-o foarte aproape de forma ei actuală și a făcut din ea o fortificație solidă a spiritualității românești. Tot ce ține de Biblioteca Academiei Române poartă, într-un fel sau altul, urmele trecerii lui și m-ar bucura ca, la sfârșitul acestei manifestări, să vă abateți puțin din drum pentru a vedea această creație artistică. Coincidența fericită face ca, la mai puțin de o lună de la acel moment festiv să aducem în fața Domniilor Voastre o primă carte dintr-un amplu proiect gândit pentru a face cunoscută istoria Bibliotecii Academiei Române de-a lungul a peste un secol și jumătate de existență.

Această carte, tipărită în condiții grafice cu totul speciale, este povestea unui miracol: ea prezintă nașterea, copilăria și adolescența Bibliotecii Academiei Române, până la deplina ei maturitate. Primii 18 ani din existența sa (vârsta maturității la oameni), în care s-a produs miraculoasa transformare a unui cufăr pe cale să se umple cu cărți, într-o bibliotecă bogată, modernă și funcțională, modelată după chipul celor din marile orașe ale Europei. De ce un astfel de proiect? Pentru a pune la îndemâna cercetătorilor și nu numai, precum și a celor care au în grijă cultura o imagine a TEZAUULUI pe care îl deținem, spre a-l proteja și a-l crește. Cartea pe care o vedeți este rodul admirației și recunoștinței noastre pentru oamenii care, într-un timp al marilor schimbări, au îndrăznit să viseze și au avut ambiția și tenacitatea să transforme visul în realitate. Cu o generozitate pe care ne este greu să ne-o imaginăm astăzi, marii oameni ai aceluși timp au cheltuit averi pentru a achiziționa cărți, biblioteci întregi, monede, hărți, opere de artă, colecții de publicații, pe care le-au donat cu inima deschisă Academiei Române, pentru biblioteca sa. Scopul lor a fost să ridice nația, să pună toate aceste comori în slujba formării conștiinței naționale și a emancipării românilor.

Simbolic, actul fondator al înființării Bibliotecii Societății Academice Române este socotit a fi anul episcopului de Buzău, Dionisie Romano, prin care acesta donează instituției abia născute impozanta bibliotecă ce a aparținut răposatului căpitan Constantin Cornescu Oltelnicianu, unul dintre marii bibliofili ai epocii. Anunțul a fost făcut chiar în prima ședință de lucru a Societății

Academice Române, ținută în ziua de 6 august 1867, acum 155 de ani. Mai puțină lume știe însă că episcopul plătise urmașilor căpitanului, în schimbul invidiatei biblioteci, o sumă deloc modestă pentru acel timp, 500 de galbeni, dintre care 300 luați cu împrumut de la Filotei, predecesorul său în postul de episcop de Buzău. E drept, privind retrospectiv, și cărțile oferite Societății Academice Române sunt atâzi printre cele mai valoroase piese din tezaurul culturii naționale, de la primele tipărituri din vremea lui Coresi, la *Pravila de la Govora* sau *Gramatica românească* a lui Ienăchiță Văcărescu. Mărinimia părintelui Dionisie Romano a stârnit instantaneu o vie emulație. Carol Davila, V. A. Urechia, Alexandru Odobescu, August Treboniu Laurian, Ion Ghica, și D. A.

1868 mai multe cărți de filologie, istorie, teologie ortodoxă în limbile franceză, italiană și greacă. Printre ele *Relațiune statistică de strea școlilor din România*, de George Radu Melidon, înalt funcționar în cadrul Ministerului între 1857- 1862. Cartea reprezintă o excelentă radiogramă a stării învățământului la vremea respectivă.

- În 2 august 1869, V. A. Urechia donează 36 de cărți și documente printre care prima antologie din poezia lui Dimitrie Bolintineanu.
- Ion Sbiera a donat în anul 1869 un *Manual de armonie muzicală* publicat la Isidor Vorobchievici.
- Colonelul A. G. Asachi, a donat în anii 1872 și 1873 mai multe cărți care i-au aparținut eruditului său tată, Gheorghe Asachi, printre care cunoscutul volum de *Nuvele*

studentilor de la Facultatea de Medicină din București. După cum se vede din imagine, acest exemplar din lucrare a fost dedicat Majestății Sale Regele Carol I.

- Același V. A. Urechia avea să doneze B.A.R., în anul 1871 un lot de monede romane și medievale românești, aceasta fiind prima donație numismatică.
- Cei care aveau să se ocupe timp de decenii de colecția numismatică aveau să fie Dimitrie A. Sturdza și M. C. Sutz.
- În decembrie 1877 D. A. Sturdza îi scria lui Ion Ghica pentru a achiziționa 192 de monede medievale moldovenești, 12 din Țara Românească și o medalie cu chipul generalului Giorgio Basta.
- O altă donație importantă a fost aceea a lui Al. Papadopol Calimach, făcută la 23 mai 1879 și constând

în 8 monede romane de argint, o tetradrahmă din Thasos și o monedă de aur cu chipul lui Alexandru cel Mare.

- Tot în paginile acestui volum vă veți întâlni cu imaginea primelor publicații apărute în acest spațiu geografic, începând cu ziarul *Courier de Moldavie*, primul ziar apărut în Principate în anul 1790 și *Curierul Românesc*, prima publicație în limba română, apărută sub conducerea lui I. Heliade-Rădulescu, în anul 1829. Veți cunoaște epopeea achiziționării manuscriselor lui Nicolae Bălcescu, inclusiv a operei sale *Românii supt Mihai*

Sturdza nu trebuie să uitați atunci când vine vorba despre oamenii care au îmbogățit prin donațiile lor Biblioteca Societății Academice Române în primii ei ani de existență. Se cuvine să amintim gestul lui Evanghelie Zappa de a dăruii guvernului suma de 3000 de galbeni, ca premiu pentru redactarea unei gramatici a limbii române. Recunoștința primilor academicieni pentru gestul de mecenat al lui Evanghelie Zappa a fost uriașă.

În ședința festivă de inaugurare a tinerei instituții a fost dezvelit și bustul lui Evanghele Zappa. Cartea pe care o lansăm astăzi ne dă ocazia să vă prezentăm câteva dintre comorile care multă vreme au stat ascunse în depozitele bibliotecii noastre. Am să vă ofer doar câteva exemple din aceste comori:

- În anul 1869 episcopul Melchisedec, al Dunării de Jos și al Romanului donează două exemplare din lucrarea sa istorică, *Chronica Hușilor și a Episcopiei cu asemenea numire*.
- Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor donează la 26 septembrie

istorice.

- O colecție impresionantă de cărți străine a oferit Bibliotecii Academiei Române, în decembrie 1872, scriitorul și diplomatul Alexandru Odobescu. Tot el a donat, la 6 august 1877, 76 de volume de istorie și arheologie, printre care, *Columna lui Traian* de Froehner.

- La 1 octombrie 1876, moștenitorii arhimandritului Ghenadie Popescu au cedat Bibliotecii Academiei Române întreaga bibliotecă a acestuia. Ea totaliza 1903 volume, dintre care 1214 erau cărți telogice, dar și cărți de știință.
- Un mare donator pentru Biblioteca Academiei Române a fost Ion Ghica. La 20 mai 1877, acesta a făcut o amplă donație cuprinzând documente istorice și administrative, cărți de istorie, filologie de autori români și străini. O carte deosebit de valoroasă din donația sa este faimoasa lucrare a lui Guizot, *Histoire de la Revolution D'Angleterre*.

- Medicul Nicolae Kretzulescu a dăruit bibliotecii, la 2 septembrie 1877, volumul *Anatomie descriptivă*, un manual pentru uzul

Voevod Viteazul, vă veți întâlni cu minunatele originale ale portretelor de domnitori români donate de D. A. Sturdza, multe dintre ele familiare multor generații de români din reproducerea lor în manualele școlare. Și pentru a justifica ceea ce numeam caracterul enciclopedic al cunoașterii rezultate din această lucrare, să mai prezentăm două aspecte:

- Analele statistice din perioada 1860-1865
- Bugetul de venituri și cheltuieli pe anul 1868-1874, a cărui logică de construcție este explicată în paginile prezentului volum de un om cu experiență și competență, respectiv domnul ministru Gheorghe Gherghina. Toate acestea oferă o cunoaștere, să-i spunem exhaustivă a situației din Țările Române în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Sunt convins că prin această foarte succintă prezentare v-am stârnit interesul pentru tezaurul aflat în biblioteca noastră.

Prof. ing. Nicolae Noica
Director general al Bibliotecii
Academiei Române Membru de
onoare al Academiei Române

UN PĂMÂNT NUMIT ROMÂNIA -

Am ales acest titlu pentru a sublinia permanența spațiului românesc care se întinde de la est la vest, de la Nistru până la Tisa, dar și de la sud la nord, de la Căscioarele la Putna, ca o cruce așezată pe un pământ al Maicii Domnului, amintind de Mihai Eminescu, Nichita Stănescu și Adrian Păunescu.

În acest lăcaș legendar al istoriei mă simt obligat să reamintesc, și nu este niciodată suficient, că românescul cuvânt țară vine din latinescul terra și trimite la pământ de unde apare și diminutivul țărăna, locul în care se odihnesc și strămoșii noștri.

„La fel ca și cuvântul patrie, care este însuflețit de poporeni, «locuitorii», de ființe gânditoare, cuvântul descinde din latinescul «pater» – adică «tată», în sens al înaintașilor de sânge”, spunea Ioan-Aurel Pop.

Patria, pentru popoarele cu o conștiință solidă a istoriei, este unică, nu poate fi confundată cu statul, care este o formă de organizare, de funcționare, de ocrotire a unui popor. După cum zice și Nichita:

„Un nod e-n viață. Restul frânghiei spânzură în jos. O mie de strămoși atâră-aici de fiecare suflet.

Străbunii dorm,
apele curg,
luna răsare
și apune.

Pământ de carne ești,
pământ de carne...
Pentru un om, o, câtă lume!

Pământ atârând înapoi cu morții tăi,
tu care-mi începi direct din spinare,
pământ de carne de mii de ori
sărătă sub șei de sare.

Pământ de carne, bun de mâncare,
pământ de oase străluminând
o, ce miros violent,
ce sfântă duhoare
de diamant au pietrele tale,
pământule de pământ!

Am să te-ngraș la rândul meu
cu mine,
lăsându-ți doar scheletul alb
să-ți fie verighetă-n jurul râurilor,
pământ de carne,
pământule de pământ”.

(*Un pământ numit România*, de Nichita Stănescu)

Acest teritoriu pe care-l locuim, cu măturii din vechime, cu o cultură a neoliticului de invidiat, sincronă cu cea chineză, este o lume simbolică elevată, înscrisă în ceramica de la Cucuteni și Gumelnița, cu artefacte ce ne reprezintă.

Gândindu-ne la celebrul templu de la Căscioarele sau la grupul statuar al Gânditorului și al Femeii de la Hamangia, acestea sunt dovada că aici, pe aceste meleaguri, am locuit, aici am supraviețuit indiferent de vremuri.

Proiectul de țară, statul unitar l-am construit cu tenacitate uitându-ne și

la vecinii noștri, pe unii dintre ei i-am văzut alăturându-se unor imperii, precum Ungaria, alții au luptat vitejește, precum sârbii învinși în dorința lor de independență, tragica bătălie ce și azi și-o amintesc ca vinerea Văduvei Negre.

Noi, locuitorii acestui pământ, am învățat să ne tocim, chiar dacă Cioran poate greșește când zice că renunțarea este un păcat de moarte al poporului român, căci dacă nu aveam această înțelepciune a adaptării, a supraviețuirii, românii ar fi dispărut din istorie.

O istorie care ne-a oferit două mari câștiguri: latinitatea și statalitatea. Latinitatea ne-a dat-o Dumnezeu, așezându-ne aici, creștinându-ne fără de sabie, avându-l ca patron pe Sfântul Andrei, oficiat cu o zi înainte de Unirea cea mare a României, și statalitatea, atunci când Grecia,

Ne-am adunat sub idealul statelor creștine dorind să apărăm valorile europene, noi fiind la porțile creștinătății, încercând să îmbinăm idealul creștin cu cel românesc, tinzând la construcția edificiului național.

Am dorit să ne sincronizăm la cultura marilor valori. Sigur, cultura noastră era deosebită față de cultura Occidentului, fiind cuprinși într-un sistem literar și cultural guvernat de *Ecclesiae orientală* de factură postbizantină, ce avea alte modele, alte paradigme.

Sensibilitatea și responsabilitatea creștină ne diferențiau, numai dacă ne gândim la învățăturile lui Neagoe Basarab, de la a cărui comemorare s-au împlinit 500 de ani, față de machiavellicurile lui Machiavelli, contemporan lui.

complexe și să ne alăturăm culturii universale la construcția căreia să participăm activ.

Națiunea română stă pe umerii unor uriași, care au gândit și construit limba contemporană română, filosofia, locul în rostirea românească.

Nu doresc să exemplific, căci fiecare avem idolii și magisterii proprii, ai iubirilor și intelectualității noastre. Amintesc doar visul lui Spiru Haret, ca educația să înceapă la sate, adevărate pepiniere ale viitoarelor valori intelectuale ale țării, întrucât satele aveau obligația de a ține pasul cu viața și cu valorile reale ale națiunii.

Astăzi aceste valori sunt „reevaluate”, favorizând alte idealuri, străine nouă, iluzorii și, uneori, distrugătoare, mai ales pentru tânăra generație.

Serbia, Albania, Bulgaria, Ungaria își pierdeau statutul devenind pașalâc. Așa am supraviețuit.

Turlele bisericilor noastre se înalță la fel ca și minaretele, spre deosebire de bisericile celorlalte țări ale căror turle nu aveau voie să depășească suprafața pământului.

Sigur că această poziție ne-a oferit atât calități, cât și defecte. Supraviețuim cu inteligență, fantezie, toleranță, dar și duplicitate și trădare, pe care și astăzi o trăim din plin. Din păcate, am ajuns la gluma macabră ce ni se atribuie „frumoasă țară – păcat că-i locuită”. Noi am tranzacționat, după acum ne-a lămurit acad. Răzvan Theodorescu, vorbind despre cele două Europe.

Am supraviețuit pentru că am înțeles că suntem sub vremuri. Proiectele de țară se văd chiar în perioada de formare a poporului român. Statul se confundă cu satul, oameni tineri și bătrâni, în frunte cu juzi, împărțeau dreptatea, organizau ordinea în comunitate, patronau biserica în calitate de epitropi.

Odată cu apariția ideii naționale, în Europa ne-am alăturat sincronizându-ne rapid. Putem fi urmăriți în istorie în trei etape succesive, începând cu etapa pașoptistă, cu deschiderea ei către Europa, continuând cu etapa junimistă, ce impune primul canon valoric universal, și cel al simbolismului, care ne va sincroniza cu lumea contemporană propriuzisă.

Îmi aduc aminte cu plăcere de Victor Hugo, care propunea – într-o scrisoare adresată prietenului său Ion Heliade-Rădulescu, cel care traducea în românește operele franțuzești aproape simultan cu aparițiile editoriale franceze - ca stema României să fie o Romă mică. O cultură nu poate exista fără un spirit critic, aplicat atât trecutului, cât și prezentului. Preluarea unor valori ce pot fi realități în altă parte, imitarea fără substanță duce la un epigonism subordonator.

Trebuie să avem mai multă încredere în cultura națională, fără

Părintele Cleopa, în peregrinările pe care le făcea cu studenții în practicile de vară petrecute la Sihăstria, ne atenționa că noi, intelectualii, suntem atât de nesiguri în căutările noastre și că, dacă nu ar fi norodul – „prostimea” –, s-ar pierde coloana verticală a țării.

Ați observat că am ocolit cu bună intenție cuvântul „modern”. În lumea artistică, pictorul Salvador Dali spunea că nu trebuie să ne chinăm să fim moderni, căci oricum suntem, fiind înșurubați în această realitate în care existăm. Latinescul modus, cu adjectivul modernis, apare ca expresie încă din Evul Mediu, însemnând „moderație”, „meditație”, „respect”, dar mai ales „măsură”.

Vedem cu ușurință astăzi mistificările prin care religia, istoria, cultura sunt supuse unor interese meschine ale modei.

Tot la fel din latinescul modus derivă adverbul modo ce înseamnă lucru tocmai finit și nu isteria superficialităților unei societăți de consum așezate zice-se sub

DE LA CĂSCIOARELE LA PUTNA

standardul modernității și al mercantilității.

Nimic nu este întâmplător, totul este proniator.

Solicitarea academicianului Eugen Simion de a edita manuscrisele eminesciene, ce venea după eșecul Editurii Humanitas de a le tipări, mi-a apărut ca o revelație (prin anii 2000). Aveam deja ideea de a putea realiza facsimilarea acestor originale, pe de-o parte, aveam propria viziune asupra construcției cărții, fiind gravor și grafician, cu experiență îndelungată în tehnicile tiparului înalt și plan, dar beneficiam și de experiențele pe care ele-am avut cu scriitorul Petru Creția, pe atunci director al Muzeului Național al Literaturii Române, care mă solicitase să mă ocup de un număr al revistei „Manuscriptum”, în care el publica 24 de poezii inedite ale lui

pasionat, se mai pot găsi lucruri, rânduri încă neobservate de ceilalți și, prin aceasta, depun și eu mărturie că, în primul volum, am găsit un desen realizat de Eminescu ce fusese acoperit de cerneală pe verso-ul paginii.

Pentru mine, manuscrisele eminesciene, pe lângă bucuria de a le cerceta și de a le realiza, mi-au adus și destule elogii, primind, printre altele, marele premiu al Academiei Române „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, care, de obicei, se acordă unui literat și nu unui artist. Pentru președintele Academiei Române, pe atunci profesorul Eugen Simion, pe lângă bucuria datoriei împlinite, publicarea manuscriselor a însemnat și invidia confrăților, fiind supus până și de o cercetare a DNA-ului, la sugestia unui așa-zis om de afaceri liberal

De asemenea, tipografiei Monitorul Oficial al cărei director era doamna inginer Eugenia Ciubâncan, împreună cu colectivul pe care îl conducea, ale căror nume sunt menționate în toate volumele publicate, dovedind o rară abnegație în a-și implica talentul și profesionalismul.

După cele 38 de volume a fost tipărit și un volum separat, intitulat „Avatariile manuscriselor eminesciene”, în care sunt descrise necazurile pe care le-au avut originalele atât în timpul vieții lui Eminescu, dar mai ales după moartea lui.

O mulțime de răutăți, invidii, pe care le urmărim și în ziua de astăzi. Tot astfel, Academia Română a adăugat un volum „Maladia lui Eminescu și maladiile imaginare ale eminescologilor”, în care și-au adus

în gândurile și vorbirea noastră în structura limbajului. Persistența ideii de a ne aduna la Putna a reapărut și în 1924, după ce s-a înfăptuit marea idee a unirii tuturor provinciilor românești sub drapelul tricolor.

Nu am să vorbesc despre jertfele celor care au fost închiși în timpul comunismului, care nu ne-au îndepărtat de iubirea și sensul apropierei de Ștefan cel Mare, nu am să mă opresc nici asupra jertfelor de sânge date pe câmpul de bătaie de la Mărășești și Oituz, doresc să amintesc însă de miile de persoane aflate în captivitate, suferind de foame și de frig, umilite pe pământ străin și care și-au pierdut viața. Pentru aceasta, adaug Biblioteca Mănăstirii Putna încă o carte bibliofilă dedicată Calvarului prizonierilor români în Alsacia și

Mihai Eminescu.

După ce, împreună cu Dimitrie Vatamaniuc, Eugen Simion încheiasă celebra ediție a descifrării textelor eminesciene, ediția Perpessicius, manuscrisele nu mai puteau fi cercetate, friabilitatea lor fiind evidentă, ele au fost depozitate în seifurile Bibliotecii Academiei Române.

Am propus și am găsit o tehnică nouă de tipărire (nu am să vi le descriu aici, căci le-am explicat de nenumărate ori), care combină tehnica tiparului înalt cu tehnica offset și, desigur, prelucrarea digitală a imaginilor.

Oricum, acuratețea textului retipărit este evidentă, păstrând dimensiunea literei originale, culoarea cernelurilor, neagră, sepia, albastră, roșie, precum și intervențiile colorate, cu creionul, la fel, și albastru.

Au fost păstrate și paginile albe, numerotate toate, ale manuscriselor în forma lor originală.

Petru Creția mi-a dovedit că, în manuscrise, pentru un cercetător

(țimișorean), care după patru ani s-a dovedit a fi inexistent, acuzația fiind „cheltuirea banilor poporului pe niște maculatoare”.

Volumele sunt ediții bibliofile, ce urmăresc să păstreze intactă iubirea calofilă pentru caietele eminesciene. Volumul întâi a fost epuizat și s-a retipărit cu o scrisoare a lui Constantin Noica adresată profesorului Eugen Simion, unde îi lăsa legatar, moral, testamentar, în scris, să ducă bătaia la bun sfârșit, să tipărească manuscrisele lui Eminescu.

Noica era convins că dacă manuscrisele vor vedea lumina tiparului, acest lucru va duce la o renaștere spirituală a poporului român, fiind visul intelectualității. Mulțumiri față de inițiativa domnului profesor Eugen Simion se cuvin a fi aduse și Ministrului Culturii, acad. Răzvan Theodorescu, dar și lui Ion Caramitru, și parlamentarului, poetul Adrian Păunescu, care a obținut de la Guvernul de atunci finanțarea tipării manuscriselor.

contribuția, urmărind documentele vremii, mari specialiști academicieni: Eugen Simion, Ioan-Aurel Pop, Irinel Popescu, Victor Voicu și medici printre care dr. Dan Prelipceanu, dr. Călin Giurcăneanu, dr. Codruț Sarafoleanu, dr. Vladimir Beliş. Adaug colecției și „Prescripțiile verbale ale Societății Junimea”, unde apare, din nou, prezența eminesciană, volum îngrijit de Valentin Coșereanu.

Academia Română consideră că este o datorie ca aceste volume să îmbogățească tezaurul Bibliotecii Mănăstirii Putna, cu opera întreagă a fostului student Mihai Eminescu, secretar al Serbărilor din 1871, continuate în 1904, atunci când Spiru Haret amintea de „unirea celor două țări surori pe care Ștefan cel Mare se silise s-o facă pentru dânsa o viață întreagă, vărsând șuvoaie de sânge”.

Așa cum am afirmat la început, suntem locuitori ai acestui pământ numit România, dar „locuim și în timp”, după cum spunea Heidegger. Trecerea timpului a fost, este și va fi

Lorena cu un cuvânt înainte al președintelui Academiei Române, acad. Ioan-Aurel Pop, și al vicepreședintelui, acad. Răzvan Theodorescu, carte pomelnic, cu cele 3030 de nume cunoscute sau necunoscute, morminte ale eroilor noștri români, vegheați de cuvintele Reginei Maria: „de al vostru vis eroic – știindu-vă stăpâni, dormiți, vegheați de Franța, dormiți soldați români!”.

Exact la o sută de ani de la celebrarea Marii Uniri, am primit actul de deces al bunicului meu, Ion Dospina, din Căscioarele, înhumat la Soulmatt, în cimitirul eroilor, în 1918, care poate fi găsit în acest volum.

Așa cum am început, am să închei cu versul poetului drag mie, Nichita Stănescu, scris în anul 1980, și adus în țară de poetul Adam Puslojić . „Apără, Doamne, poporul român!”

Mircia Dumitrescu
Membru corespondent al
Academiei Române

CENTENARUL ÎNCORONĂRII REGILOR ÎNTREGITORI

A trecut un veac de la acea zi de 15 octombrie 1922 când Alba Iulia, capitala Unirii devenea și capitala Încoronării, așadar al ultimului act care sigila marea și efemera adunare de pământuri românești sub un singur sceptru.

Era ziua unei ceremonii fastuoase în care Ferdinand cel Loial și atât de româncă Maria cu sânge ilustru, aclamați de țărani ardeleni ca *Împăratul și Împărăteasa*, cu veșmintele strălucitoare amintind de basileii Bizanțului, purtând coroana de oțel de la Plevna și coroana de aur, deveneau cu adevărat suverani ai României Mari.

Sub titlul *Clopotele sună regina Maria* avea să evoce momentul: „lung a fost drumul ce a dus spre această zi, lung, anevoios și plin de jertfă”, căci cuprindea și moartea copilului iubit, și refugiu de la Iași, și oneroasa pace de la București. Dar ce însemna o zi o spunea limpede regele Ferdinand în Proclamația din preziua încoronării: „Am venit astăzi cu Regina - care mi-a fost tovarășă în credința neabătută la restriște și bucurie - ca prin această sărbătoare să consacram în fața Domnului și a scumpului nostru popor legătura ce ne unește de-a pururea cu dânsul”. „În această străveche cetate a Daciei romane” - mai grăiește Proclamația regală - România trebuie să însemne un simbol, un factor necesar în renașterea

Orientului european. Invitați de seamă ca mareșalul Foch, generalul Berthelot, ducele de York, membrii familiei regale, demnitarii țării - Averescu și Iorga, Marghiloman și Ion I. C. Brătianu, Argetoianu și Goga - erau martorii unui act de ceremonial aulic nemaivăzut la noi, plin de conotații politice care mergeau până la însemnele gravate pe coroana Regelui, cele ale provinciilor acum reunite la patriamamă, Basarabia, Bucovina și Transilvania. Rugăciunea mitropolitului primat Miron Cristea, viitor patriarh, regent și prim-ministru - aducea aici, în fața

Catedralei acum și anume zidite, ca semn al ortodoxiei biruitoare în inima țării, o binecuvântare aspra sutelor de credincioși care contemplau, în cetatea lui Mihai Viteazul, o istorie vie și în mers. Aveau să facă alte sute de români, în zilele următoare, când perechea regală, acum încoronată, intra în Capitala României întregite, sub provizoriul Arc de Triumf de la Șosea, însoțiți, la statuia aceluiași Mihai Bravu, de cortegiul istoriei naționale pus anume în scenă, de la daci și romani până la Cuza și la Carol I.

Acad. Răzvan Theodorescu

Precedată de alte trei zile de evenimente la castelul Peleş, centrate pe primirea misiunilor străine și a rudelor familiei regale, ziua de 15 octombrie a început prin sosirea trenului regal de la Sinaia la ora 8. Primiți de primarul din Alba Iulia, înalții oaspeți au fost conduși la Catedrală, unde la ora 10 a început slujba, atent descrisă în cartea *Serbările Încoronării M.M. L.L. Regelui și Reginei României*, apărută la Imprimeriile Statului, 1923. Ceremonia încoronării, făcută în curtea catedralei, în mod public și cu o asistență numeroasă, a cuprins multe detalii simbolice, printre care: aducerea coroanelor de către președinții Senatului și Camerei Deputaților - susținerea monarhiei de către întregul popor prin reprezentanții săi aleși; folosirea coroanei de fier a regelui Carol I - continuitatea dinastiei; regele Ferdinand își pune singur coroana pe cap - dreptul la rangul său regal fiind atât prin moștenire, cât și prin sine însuși; baldachinul sub care s-a desfășurat actul încoronării, decorat cu noua stemă cuprinzând toate provinciile, a fost purtat de reprezentanți ai armatei, cea prin a cărei luptă s-a putut face Unirea. Serbările din Alba Iulia s-au încheiat cu o trecere în revistă a trupelor și a școlilor militare de către familia regală însoțită de misiunile străine. Un plăcut episod a fost cel al defilării elevilor școlilor primare și secundare din Alba Iulia.

Regele Ferdinand și regina Maria s-au încoronat la Alba Iulia în cadrul unei ceremonii fastuoase, ca suverani ai României Mari

DE ȚARĂ 1922-2022 - EXPOZIȚIE ANIVERSARĂ

Intrarea în București

După încoronarea săvârșită la Alba Iulia, toți participanții s-au îndreptat spre București. Trenul regal a intrat în Gara Mogoșoaia (numită mai târziu Băneasa) luni, 16 octombrie 1922, la ora 10. O mulțime imensă, însuflețită de cel mai fierbinte naționalism, străjuia de-o parte și de alta a șoselei. Se auzeau: „Trăiască Regele!”, „Trăiască România Mare!”.

După trecerea în revistă a companiei de onoare, fanfara a intonat înălțătorul Imn Regal și clopotul bisericii din apropiere a prins să bată. Pe acest fundal simbolic s-a format Cortegiul Regal în frunte cu escadronul de escortă, la urmă fiind dispuse trăsurile de gală cu Familia Regală și două plutoane de escortă în mare ținută. Însoțit de aclamații, cortegiul s-a oprit în dreptul Arcului de Triumf, o construcție hibridă din beton și lemn, proiectată și ridicată la repezeală de arhitectul Petre Antonescu la rugămintea primarului Matei Corbescu. Decorațiile, ornamentele și sculpturile, impresionante în 16 octombrie, s-au deteriorat curând, fiind din ipsos, așa încât a fost necesară construirea unuia nou, cel existent și în zilele noastre, început în aprilie 1935 și a fost finalizat la 1 decembrie 1936.

În 1922, în întâmpinarea Regelui a venit primarul cu pâine și sare, apoi cortegiul a trecut, măreț, pe sub Arcul de Triumf și au fost trase 101 lovituri de tun. De pe câmpul din apropiere s-au înălțat la cer rachete luminoase în culorile naționale. Momente unice, povestite cu lux de amănunte de presă și immortalizate de Paul Perrin și Tudor Posmantir într-un film intitulat „Încoronarea Suveranilor României Mari. Alba Iulia și București”, dedicat, firește,

celor trei zile ale Încoronării. Străbătând încet Capitala, pavoazăată festiv, tăind practic prin mulțime, Cortegiul Regal a ajuns sus, la Mitropolie, la ora 12,30. După Te Deum, cortegiul s-a îndreptat către Piața Universității, oprindu-se în dreptul statuii lui Mihai Viteazul, patronul Încoronării. Acolo, pe dinaintea tribunei oficiale, au defilat cortegiile simbolice înfățișând voievozii cei mai glorioși: Dragoș, Radu Negru, Mircea cel Mare, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Matei basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu și Dimitrie Cantemir, eroii luptelor pentru emanciparea politică și socială, precum Horea, Tudor și Avram Iancu, domnitorii care au clădit România modernă, Alexandru Ioan I Cuza și Carol I. Trebuie spus că defilarea cortegiilor fusese deschisă spectaculos de lupte între daci și romani, reconstituite de ostașii Garnizoanei București. Măreția spectacolului, repetat pe platoul de la Cotroceni, a făcut o impresie deosebită asupra invitaților străini, principii și șefi de misiuni militare. Această zi extenuantă s-a încheiat printr-o masă de gală la palatul Regal.

Ziua de marți 17 octombrie a debutat la ora 10,30 cu recepția de la Palatul Regal în onoarea Regelui Ferdinand!, „Trăiască Întregitorul!”, „Trăiască Regina și România Mare!”. Naționalismul blândului popor român atinsese cote sublime. La 12,30 Suveranii au vizitat Muzeul Militar amenajat în fostul Palat al Artelor de la 1906, în vreme ce primarii au luat loc la mesele înșirate pe alei, unde, dar de la Primăria Capitalei, pe fiecare îl aștepta o porție de masă rece și o ulcică de jumătate de litru cu

vin. Ziarul „Universul”, preocupat de amănunte, menționa și alte daruri oferite de Primărie acestor invitați:

o ceașcă smălțuită de țuică, o ulcică pentru vin, două farfurii, un urciur, o furculiță și un cuțit, pe toate aceste tacâmuri fiind ornată data încoronării, iar pe farfurii efigiile suveranilor. La 12 Regele și Regina, ieșind în loja regală a Arenelor Romane din Parcul Carol I, s-au prezentat, încoronați, în fața celor 10 000 de primari veniți din întreaga țară. Famfara orânduită pe scenă a intonat Imnul Regal, acompaniind, practic, un cor spontan, care îngâna versurile lui Vasile Alecsandri. Încheierea a fost triumfală, din zece mii de piepturi au izbucnit aclamații, urări și s-au auzit: „Trăiască Regele Ferdinand!”, „Trăiască Întregitorul!”, „Trăiască Regina și România Mare!”. Seara, la Teatrul Național, în prezența Familiei Regale, a Infantelui Alfons și a Infantei Beatrice, a ducilor de Genova și de York, a mareșalului Foch și a generalilor Berthelot, Pétain și Weigand, maestrul George Georgescu a dirijat Imnul Regal și „Rapsodia Română” de George Enescu. Apoi, un grup de actori au recitat inspiratul poem „Legenda Coroanei” de Mircea Dem Rădulescu. La final, ridicându-se în Loja regală, Suveranii au fost ovaționați îndelung de cei prezenți. Se încheiau trei zile magice, unice, actul de renaștere a unei demnități naționale ucise o dată cu Mihai Vodă Viteazul.

Alina Popescu

Arenele Romane - 17 octombrie 1922

Deschiderea Parlamentului român de către regele Ferdinand

CENTENARUL ÎNCORONĂRII

După o neutralitate de doi ani, Consiliul de Coroană convocat de Regele Ferdinand I hotărăște intrarea în război contra Austro-Ungariei, alături de Antanta. Urmează reacția din partea inamicilor: Declarația de Război a Germaniei (15/28 august 1916), a Turciei (16/29 august) și a Bulgariei (19 august / 1 septembrie), contra României.

Hotărârea Consiliului de Coroană a fost precedată de numeroase discuții care aveau drept scop să stabilească alegerea finală: alianță cu Germania sau cu Antanta. Politicienilor care argumentau faptul că originea germană a suveranului indica fără dubiu o alianță cu Germania, Ferdinand I le-a replicat

Rusia semnează armistițiul cu Puterile Centrale, armata română reorganizată și înzestrată cu tehnica de luptă franceză, apără cu eroism ultima palmă de pământ liberă, după ce în vara anului 1917 obținuse victoriile de referință de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

În luna ianuarie 1918, guvernul bolșevic rupe relațiile cu România, care se vede silită să încheie o pace în condiții grele impuse de inamic. Prin Tratatul de la Buftea-București (7 mai 1918), România devine de facto un satelit al Germaniei, fiind subordonată și înrobite economic și obligată să cedeze teritoriul Austro-Ungariei și Bulgariei.

La Iași, Regele Ferdinand I primește

atacul trupelor maghiare, iar guvernul să ordone trecerea Tisei și angajarea în război a trupelor mobilizate. Înfrângerea Ungariei și dizolvarea guvernului bolșevic de la Budapesta readuc lucrurile la o stare normală de pace (noiembrie 1919).

Urmează o perioadă de discuții politice intense în cadrul Tratatelor de Pace de la Versailles, Saint-Germain, Neuilly, Trianon și Sèvres, unde au fost consfințite granițele României Mari. Alături de reprezentanții diplomației române, Regina Maria promovând cu înțelepciune interesele țării, a avut un rol hotărâtor, reușind să învingă cerbicia unor lideri ai lumii cum au fost primul ministru francez

care făceau parte dinse personalități ale momentului, printre care Nicolae Titulescu, George Enescu, Nicolae Iorga, Anghel Saligny, arhitectul Victor Ștefănescu, viitorul patriarh Miron Cristea. În mod distinct, programul guvernului stabilea și un obiectiv aparte: construirea Catedralei Ortodoxe din Alba Iulia, devenită „Catedrala Reîntregirii”. Construirea lăcașului de cult, începută în luna martie 1921, a fost realizată într-un timp record de numai 10 luni. Prin grija primarului de Alba Iulia, Aurel Sava, au lucrat arhitecți și pictori angrenați în executarea lucrării. La inițiativa arhitectului-șef Victor Ștefănescu, planurile construcției au fost elaborate având ca model

fără echivoc: „Dinastia mea este română! Rău ați făcut când ați numit-o străină, germană! Nu, e românească! Românii nu au adus aici pe unchiul meu, Regele Carol, ca să întemeieze o dinastie germană la Gurile Dunării, ci o dinastie națională”. Sub comanda generalului Mackensen, trupele germano-bulgare pornesc o puternică ofensivă împotriva armatei române începând cu 31 august 1916, având ca rezultat ocuparea unor întinse zone românești și în final o înfrângere grea la Turtucaia unde pierderile României au fost însemnate. În octombrie și noiembrie, armatele Puterilor Centrale au angajat lupte grele cu trupele românești care luptau pentru Transilvania, invadând teritoriul Munteniei. Situația creată și pericolul ocupării întregii Muntenii impune retragerea la Iași a familiei regale, la 3 decembrie 1916, fiind urmată de membrii guvernului României.

Până în decembrie 1918, Iașul devine capitală istorică a țării. Bucureștiul este ocupat de trupele germane la 6 decembrie 1916. La Iași, în condiții grele amplificate și de dezertarea soldaților ruși, după ce, în 5 decembrie 1917,

Declarațiile de Unire ale Basarabiei și Bucovinei cu Regatul României (27 martie și 28 noiembrie 1918). Tot de la Iași Regele Ferdinand I declară război Germaniei, nesocotind Tratatul din luna mai 1918, ceea ce face ca în momentul încheierii armistițiului dintre Antanta și Puterile Centrale, România să se afle în alianța țărilor învingătoare. Ultima mare acțiune de reîntregire consfințită de Declarația de Unire de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, aduce în fruntariile țării „piatra cea mai de preț”, Ardealul. Acțiunile agresive ale guvernului bolșevic maghiar obligă România să apere locuitorii Ardealului de

Georges Clemenceau și Woodrow Wilson, președintele Americii. 4 iunie 1920 rămâne ziua istorică în care România Mare este recunoscută internațional în noile fruntarii.

De facto sosise vremea ca strădaniile Regelui Ferdinand I („întregitorul” și „loialul”) și ale Reginei Maria să fie răsplătite cum se cuvine în cadrul unui ceremonial de excepție: Încoronarea ca Regi ai României Mari. Acest moment festiv a fost înscris în programul guvernului Averescu (1920-1921), prin înființarea în 1920 a unei comisii a încoronării condusă de generalul Constantin Coandă și din

de referință pe cele ale Bisericii de la Târgoviște. După terminarea lucrărilor de construcție, până în toamna anului 1922, s-au executat picturile interioare, cu sprijinul și coordonarea directă a pictorului Costin Petrescu, cunoscut și ca autor al amplei fresce de sub cupola Ateneului Român. Acordul pentru organizarea festivităților de încoronare la Alba Iulia a fost dat de Regele Ferdinand I în luna august 1922. Din dorința de a conferi acestui eveniment o semnificație deosebită, Regele a insistat să participe toți liderii politici. Dorința sa însă avea să nu fie respectată de președinții principalelor partide de opoziție, Iuliu Maniu (Partidul Național Român) și Ion Mihalache (Partidul Țărănesc). Motivul: marele merit pe care Partidul Liberal și l-a asumat ca principal organizator al ceremoniei. În momentul începerii pregătirii pentru ceremonialul regal din Alba Iulia (oraș cu o populație de 10 000 de locuitori), s-a pus problema construirii unei structuri adecvate festivităților, la care urmau să participe multe dintre capetele încoronate ale Europei. S-au reabilitat clădiri, s-a realizat un parc, s-a intervenit vizibil pentru amenajarea localurilor în care urmau să se desfășoare banchetele oficiale. Micuța gară a orașului, prevăzută doar cu două linii de cale ferată, a beneficiat de o extindere de până la 20 de linii, pe care trebuiau să circule nu mai puțin de 14 trenuri care să asigure cursa

EVENIMENT FILATELIC

București-Alba Iulia. Duminică de 15 octombrie 1922 a fost o zi ploioasă, socotită ca un semn bun, amintind de sosirea în București, la 10 mai 1866, a intermeietorului Dinastiei Regale Carol I. Ploaia s-a oprit înaintea sosirii trenului Regal în gara orașului Alba Iulia. De la gară, Suveranii au plecat spre locul ceremoniei într-o caleașcă trasă de patru cai. Regele și Regina au fost conduși în interiorul catedralei. Coroana de Oțel (Coroana Independenței) pentru Regele Ferdinand I și Coroana Albastră (făcută la Paris, din aur transilvan, donație a unui proprietar de mină auriferă) pentru Regina Maria se aflau deja în Altar. Legat de același moment al Încoronării, Regina Maria scria mai târziu, în propria ei rugăciune, următoarele: „Ai făcut să strălucească chipul meu în fața smeriților acestei lumi. Ai așezat purpura pe umerii mei și coroana pe capul meu și mi-ai poruncit să le port ca și când n-ar fi o povară, Și ai grăit: Ai fost aleasă între mulți; fii vrednică de cinstea ce ți s-a făcut, fie mâna ta blândă, cuvintele tale pline de mângâiere și fă din inima ta un loc de odihnă pentru cei oboșiți și fără tihnă. Scoală-te în zori de zi, iar noaptea nu dormi prea greu ca nu cumva să rămână neauzit vreun strigăt înălțat către tine. Căci ești mama unui popor și ai fost aleasă să-l călăuzești în viață și să porți povara durerilor și bucuriilor lui”. După o grandioasă paradă militară-desfășurată în prezența Suveranilor României Mari, în partea de vest a Cetății, imediat după dineul oficial, la care au participat reprezentanți ai caselor regale din Anglia, Italia, Spania și miniștri plenipotențari din numeroase țări,

Cuplul Regal s-a reîntors la București. Aici, pe 16 octombrie 1922, s-a trecut pe sub Arcul de Triumf. A urmat un Te Deum la Mitropolie, iar apoi, defilarea din Piața Universității, prin fața statuii lui Mihai Viteazul. În prezent, cele două coroane ale Suveranilor României, aflate la Muzeul Național de Istorie din București, arată, astfel: Coroana de Oțel a Regelui Carol I, purtată și de Regele Ferdinand I (care are adăugate trei pietre prețioase, reprezentând provinciile unite cu Țara-Mamă: Basarabia, Bucovina și Transilvania), și Coroana de Aur a Reginei Maria, ce are inscripționate pe pandantivele laterale simbolul heraldic al României (partea stângă) și simbolul heraldic al Casei Regale a Reginei (partea dreaptă). Referitor la actul Încoronării de la 15 octombrie 1922, istoricul Ion Bulei avea să afirme despre Regele Ferdinand I și rolul acestuia în istoria țării: „istoria l-a găsit la locul unde se aștepta să fie găsit. Comportându-se ca suveran al României, nu ca principe german.[...] Și a fost clipa de glorie a suveranului Ferdinand. [...] Dar a fost mai mult. A știut să fie la înălțime și când tunurile au început să bată și țării i-a fost greu, foarte greu”. Emisiunea filatelică aniversară realizată într-o strânsă colaborare documentară cu Biblioteca Academiei Române redă în imaginile mărcilor poștale succesiunea momentelor ceremoniei: încoronarea Regelui Ferdinand I, încoronarea Reginei Maria, Perechea regală cu coroanele pe cap și imaginea a ceea ce a rămas ca martor al istoriei, cea a „Catedralei Reîntregirii” de la Alba Iulia. Cristina Popescu

Regii României Mari. Centenarul Încoronării

Colița Emisiunii aniversare - în facsimil, textul Proclamației regelui Ferdinand I

Regele Ferdinand și regina Maria la Arenele Romane

OSCAR OBEDEANU - un pictor al momentului istoric 1877-1878

Oscar Obedeanu - autoportret

Despărțirea de ostași

Dorobanț în viscol

Lupta de la Smârdan - desen

Oscar Obedeanu s-a născut la București în 1866, făcând parte dintr-o veche familie de boieri olteni. A urmat cursurile Institutului Arnold din Craiova în jurul anului 1875, tatăl său fiind stabilit în localitate în această perioadă ca militar. A primit cel mai mare premiu al școlii, coroana de lauri, aurită. În 1878 a urmat, la București, cursurile Institutului Schewitz, familia fiind mutată de la Craiova. Ulterior urmează cursurile Școlii de Belle Arte din București, condusă de pictorul Theodor Aman, primind medalia de argint pentru compoziție. Din 1886 urmează cursurile Academiei de Arte din München, pe care a absolvit-o în 1893, primind medalia de argint pentru un tablou referitor la Războiul de Independență. După absolvire a călătorit în Europa studiind în cele mai importante galerii de artă. Înclinația pentru desen și pictură și-a manifestat-o de mic. A evocat momentul istoric 1877-1878, într-o serie de desene în tuș sepia cu peniță sau creion, pregătitoare pentru compozițiile pictate, cum sunt *Atacul redutei Grivița* și *Căderea eroică a căpitanului Valter Mărăcineanu*, *Osman Pașa rănit și ofițeri ai Marelui Stat Major Român*.

Între lucrările executate la comandă de Oscar Obedeanu se numără tabloul

Ștefan cel Mare la Rahova pentru Universitatea din Iași, care a fost dăruit ulterior Muzeului Militar Central. Oscar Obedeanu a prezentat la expoziția din 1889, organizată de C. I. Stăncescu în cinstea sărbătoririi a 25 de ani de la înființarea Societății Ateneul Român, picturile: *Dorobanț*, *Sentinelă*, *Dorobanț în viscol*, *Despărțirea de ostași*, *Vedete de călărași*, *Curcanii în redută*.

Lucian Iacovescu

De pază pe malul Dunării

TEZAU - Foaie a
Bibliotecii Academiei Române.
Calea Victoriei Nr. 125,
Sector 1, București
COLEGIUL DE REDACȚIE
Redactor șef:
Petre Mihai Băcanu
Redactori:
Gabriela Dumitrescu,
Lorența Popescu,
Oana Lucia Dimitriu,
Luminița Kövari,
Carmen Albu
Tehnoredactare/Prezentare grafică:
Hașegan Ștefan Dumitru
Gabriela Dumitrescu

Tezaur (București)
ISSN 2784 - 062X ISSN-L 2784 - 062X